

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Daniely Zemanové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobce: **Ing. F. N.**, zastoupeného Mgr. Gabrielem Šípem, advokátem se sídlem Žižkova 463, Kladno, proti žalovanému: **Česká republika - Finanční úřad ve Slaném**, se sídlem Pod Horou 332, Slaný, o náhradu škody, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 4. 1. 2007, č. j. 44 Ca 1/2007 - 14,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 4. 1. 2007, č. j. 44 Ca 1/2004 - 14, **se zrušuje a věc se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností napadá v záhlaví označené usnesení Krajského soudu v Praze (dále jen „krajský soud“), kterým byla odmítnuta jeho žaloba o náhradu škody proti žalovanému. Škoda měla být stěžovateli způsobena nezákonným rozhodnutím Finančního úřadu ve Slaném (dále jen „finanční úřad“), a to platebním výměrem ze dne 29. 3. 1999, č. j. 17043/99/031920/1121, kterým byla společnosti TEMPO Slaný, a. s., vyměřena daň z přidané hodnoty za měsíc leden 1999 ve výši 3 919 864 Kč, namísto přiznání nároku na odpočet ve výši 4 623 951 Kč.

Stěžovatel se obrátil na krajský soud podáním ze dne 9. 8. 2006, ve kterém uvedl, že zpochybňuje způsob vyměření daně z přidané hodnoty společnosti TEMPO Slaný, a. s., za měsíc leden 1999 Finančním úřadem ve Slaném. Po výzvě k odstranění vad podání a ustanovení zástupce bylo podání upřesněno ve smyslu, že se jedná

o žalobu proti rozhodnutí Finančního ředitelství v Praze ze dne 14. 9. 1999 a dále o žalobu proti České republice, Finančnímu úřadu ve Slaném, o náhradu škody v celkové výši 8 543 815 Kč. Krajský soud žalobu na náhradu škody vyloučil k samostatnému řízení a následně ji usnesením ze dne 4. 1. 2007, č. j. 44 Ca 1/2007 - 14, odmítl s odkazem na věcnou nepřislušnost soudu ve správním soudnictví v dané věci. V odůvodnění tohoto usnesení odkázal stěžovatele na možnost podat žalobu o náhradu škody k okresnímu soudu podle § 79 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, v platném znění (dále jen „o. s. ř.“).

Stěžovatel s výrokem uvedeného usnesení krajského soudu nesouhlasil a napadl jej kasační stížností. Jeho nezákonnost spatřoval v odmítnutí žaloby dle § 46 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, v platném znění (dále jen „s. ř. s.“). Dle jeho názoru odmítnutí žaloby bránilo ustanovení § 46 odst. 3 s. ř. s., neboť žaloba v totožné věci ze dne 18. 11. 2003 byla již jednou odmítnuta usnesením Okresního soudu v Kladně (potvrzeno rozhodnutím o odvolání Krajským soudem v Praze) s odůvodněním, že věc má být rozhodnuta ve správním soudnictví. Krajský soud proto na základě uvedených skutečností neměl žalobu odmítat, nýbrž postupovat v souladu s § 46 odst. 3 s. ř. s. a navrhnout senátu zřízenému podle zvláštního zákona (zákon č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů), aby rozhodl kompetenční spor o věcnou příslušnost. Podáním ze dne 5. 4. 2007 zástupce stěžovatele upřesnil, že věc, ve které byla žaloba stěžovatele odmítnuta Okresním soudem v Kladně (dále jen „okresní soud“), byla vedena pod sp. zn. 9 C 226/2003 a navrhl doplnění spisové dokumentace o tento spis.

Dále stěžovatel napadl výrok o odměně advokáta, protože podle jeho názoru krajský soud nesprávně určil výši odměny.

Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil s postupem krajského soudu, domnívá se, že pro postup dle § 46 odst. 3 s. ř. s. nebyly splněny podmínky.

Nejvyšší správní soud si vyžádal zaslání zmíněného spisu okresního soudu a z jeho obsahu zjistil následující skutečnosti:

Stěžovatel u okresního soudu podal dne 19. 11. 2003 žalobu proti „*nesprávnému stanovení daně Finančním úřadem ve Slaném a o náhradu škody, která mu v souladu se zákonem 82/1998 Sb. tímto postupem vznikla*“. V textu žaloby napadal postup Finančního úřadu ve Slaném při vyměření daně z přidané hodnoty za leden 1999 společnosti TEMPO Slaný, a. s., a uváděl konkrétní skutečnosti týkající se daňového řízení, které považoval za nezákonné. V závěru žaloby konstatoval, že mu postupem finančního úřadu vznikla škoda, za kterou nese dle zákona č. 82/1998 Sb. odpovědnost stát, ten je též povinen škodu nahradit. Okresní soud po posouzení obsahu žaloby usnesením ze dne 18. 4. 2006, č. j. 9 C 226/2003 -34, řízení zastavil s odůvodněním, že návrh směřuje proti rozhodnutí správce daně při vyměření daňové povinnosti vydanému v oblasti veřejné správy. Stěžovatele poučil o možnosti podat žalobu dle § 4 s. ř. s. ke krajskému soudu. Stěžovatel proti usnesení podal odvolání, krajský soud však rozhodnutím ze dne 31. 5. 2006, č. j. 28 Co 341/2006 - 40, napadené usnesení potvrdil a odvolání posoudil jako nedůvodné.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná. Stěžovatel uplatňuje důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a) a e) s. ř. s., tj. nezákonnost rozhodnutí spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem a nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 109 odst. 2, věty první, s. ř. s. vázán, s výjimkou taxativně uvedeného výčtu skutečností uvedených v § 109 odst. 2 a odst. 3 s. ř. s., ke kterým přihlíží z úřední povinnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti a dospěl k závěru, že je důvodná.

Stěžovatel v kasační stížnosti nezpochybňuje závěr krajského soudu, dle něhož má být jím uplatněný nárok na náhradu škody projednán v občanském soudním řízení. Pro úplnost je třeba odkázat na ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu, který v usnesení ze dne 11. 5. 2005, č. j. Na 12/2005 - 8 (publikováno pod č. 651/2005 Sb. NSS), dále v usnesení ze dne 27. 2. 2003, č. j. Na 56/2003 - 7 (publikováno pod č. 514/2005 Sb. NSS), shodně se závěrem krajského soudu v napadeném rozhodnutí uvádí: „*O nároku na náhradu škody způsobené při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, rozhodují soudy v občanském soudním řízení.*“

Dle názoru stěžovatele však neměl být ustanovení § 46 odst. 2 s. ř. s. aplikováno, krajský soud měl postupovat dle § 46 odst. 3 s. ř. s. Toto ustanovení ukládá soudu, aby nepostupoval dle ustanovení § 46 odst. 2 s. ř. s. (odmítnutí návrhu z důvodu, že o věci má jednat a rozhodnout soud v občanském soudním řízení), zastavil-li již dříve v téže věci soud v občanském soudním řízení pravomocně řízení proto, že věc má být vyřízena ve správním soudnictví. V takovém případě soud navrhne senátu, zřízenému podle zvláštního zákona (zákon č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů), aby rozhodl kompetenční spor o věcnou příslušnost.

Podmínkou aplikace tohoto ustanovení je předchozí pravomocné zastavení řízení soudem v občanském soudním řízení v téže věci. Nejvyšší správní soud proto musel posoudit, zda v rozhodnutí okresního soudu ze dne 18. 4. 2006, č. j. 9 C 226/2003 - 34, bylo pravomocně rozhodnuto i o žalobě o náhradu škody proti České republice, Finančnímu úřadu ve Slaném. Z obsahu žaloby podané u okresního soudu ve věci vedené pod sp. zn. 9 C 226/2003 je zřejmé, že stěžovatel napadal postup žalovaného při vyměření daně z přidané hodnoty společnosti TEMPO Slaný, a. s., za leden 1999, a v souvislosti s tím žádal též o náhradu škody vzniklé nesprávným úředním postupem. Okresní soud v záhlaví usnesení ze dne 18. 4. 2006, č. j. 9 C 226/2003 - 34, vymezil předmět řízení jako „řízení o žalobě proti nesprávnému postupu žalované a o náhradu škody“, následným výrokem toto řízení zastavil. Je tedy nutno připustit, že okresní soud v občanském soudním řízení zastavil řízení ve věci nároku na náhradu škody vzniklé nesprávným postupem správce daně při vyměření daně z přidané hodnoty společnosti TEMPO Slaný, a. s., za období leden 1999. Odvolací soud toto rozhodnutí potvrdil (usnesení ze dne 31. 5. 2006, č. j. 28 Co 341/2006 - 40) a předmětné usnesení nabylo právní moci dne

14. 8. 2006. Stěžovatel byl v poučení odkázán na možnost podat žalobu dle § 4 s. ř. s. ke krajskému soudu.

V dané věci je otázkou podrobného rozboru, zda krajský soud v řízení vedeném pod sp. zn. 44 Ca 1/2007 disponoval informací o předchozím zastavení řízení o totožném nároku stěžovatele na náhradu škody v občanskoprávním řízení. Tato skutečnost by byla ve věci podstatná tehdy, pokud by krajský soud v řízení ve správním soudnictví byl povinen aplikovat § 46 odst. 3 s. ř. s. pouze v případě, kdy mu účastníkem řízení či jinou osobou (správním orgánem) bylo sděleno, že v téže věci došlo k zastavení v občanském soudním řízení s odkazem na příslušnost správního soudu. Dle výslovného znění ustanovení § 46 odst. 3 s. ř. s. *„se podle odstavce 2 nepostupuje, zastavil-li již dříve v téže věci soud v občanském soudním řízení pravomocně proto, že věc má být vyřízena ve správním soudnictví. V takovém případě soud navrhne senátu zřízenému podle zvláštního zákona (zákon č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů), aby rozhodl kompetenční spor o věcnou příslušnost“*.

Při výkladu tohoto ustanovení je nutno vycházet z podstaty kompetenčních sporů a účelu jejich vyvolání. Dle § 1 odst. 2 zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, je kompetenčním sporem *spor, ve kterém si jedna strana osobuje pravomoc vydat rozhodnutí v totožné věci individuálně určených účastníků, o níž bylo druhou stranou vydáno pravomocné rozhodnutí* (kladný, pozitivní kompetenční spor). *Kompetenčním sporem je též spor, ve kterém jeho strany popírají svou pravomoc vydat rozhodnutí v totožné věci individuálně určených účastníků* (záporný, negativní kompetenční spor). Stranami kladného nebo záporného kompetenčního sporu jsou buď soudy na straně jedné a orgány moci výkonné, územní, zájmové nebo profesní samosprávy na straně druhé, nebo soudy v občanském soudním řízení na straně jedné a soudy ve správním soudnictví na straně druhé. Řízení o kompetenčním sporu lze zahájit zásadně na návrh. Navrhovatelem je ten, kdo vznik kompetenčního sporu zjistí a dospěje k závěru, že je nutno jej vyřešit. Zákon č. 131/2002 Sb. přiznává aktivní legitimaci soudu, správnímu orgánu a dále též účastníku konkrétního řízení. Zatímco soudy a správní orgány byly aktivně legitimovány vyvolat kompetenční spor již v minulosti, aktivní legitimace účastníka řízení, tedy osoby, o jejíž subjektivní práva a povinnosti v řízení jde, byla nově stanovena až § 3 odst. 2 zákona č. 131/2002 Sb.

V daném případě lze tedy konstatovat, že pokud stěžovatel dospěl k závěru, že zde vznikl kompetenční spor dle § 1 odst. 1 písm. b) zákona č. 131/2002 Sb., tj. mezi soudy v občanském soudním řízení a soudy ve správním soudnictví, měl jednak možnost sám podat návrh na zahájení řízení o kompetenčním sporu, nebo se mohl domáhat zrušení rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví s tím, že návrh na zahájení řízení byl povinen podat tento soud. Stěžovatel zvolil druhou z uvedených možností a v kasační stížnosti prokázal Nejvyššímu správnímu soudu existenci pravomocného rozhodnutí okresního soudu vydaného v občanském soudním řízení a následující pravomocné rozhodnutí krajského soudu vydané ve správním soudnictví, obě o téže věci, tj. o nároku stěžovatele na náhradu škody. Bez ohledu na skutečnost, zda správní soud rozhodující druhý v pořadí o téže věci o předchozím rozhodnutí okresního soudu věděl, je nutno přihlídnout k povaze sporu, tj. sporu o pravomoc, přičemž otázku pravomoci je soud povinen prioritně a z úřední povinnosti

vyřešit v jakémkoliv řízení a v každé jeho fázi. Poukáže-li tedy účastník v kasační stížnosti na popření pravomoci soudů a vznik kompetenčního sporu, je povinností soudů se s touto otázkou vypořádat a jednoznačně určit soud, který je věcně příslušný spor projednat, nikoli ponechávat vyřešení pravomoci na iniciativě účastníka, přestože by byl k vyvolání sporu též aktivně legitimován. Ustanovení § 46 odst. 3 s. ř. s. výslovně stanoví povinnost správního soudu neodmítnat návrh pro jeho občanskoprávní povahu, ale zahájit řízení o kompetenčním sporu vždy, zastavil-li soud pravomocně řízení v téže věci v občanském soudním řízení s tím, že věc má být vyřízena ve správním soudnictví. Povinnost soudu postupovat dle § 46 odst. 3 s. ř. s. není vázána na sdělení uvedené skutečnosti účastníkem, tento výklad je v souladu se zásadou, dle níž soud zkoumá věcnou příslušnost kdykoli za řízení.

V dané věci je sporné, zda stěžovatel v řízení před krajským soudem poskytl soudu informaci o předchozím rozhodnutí okresního soudu v téže věci v takové podobě, aby k ní byl povinen přihlédnout. Stěžovatel se pouze v prvotním návrhu ze dne 9. 8. 2006 zmínil, že existuje rozhodnutí Krajského soudu v Praze ze dne 31. 5. 2006, č. j. 28 Co 341/2006 - 40, které se týká vyměření daně z přidané hodnoty společnosti TEMPO Slaný, a. s. Toto tvrzení však ve vztahu k nároku na náhradu škody nijak nespecifikoval, a to ani poté, kdy mu byl ustanoven zástupce z řad advokátů, který byl soudem upozorněn na nedostatečnost původního návrhu. V doplnění žaloby zástupce rozdělil původní petit na návrh na přezkum rozhodnutí finančního ředitelství o vyměření daně z přidané hodnoty a na nárok na náhradu škody dle zákona č. 82/1998 Sb.; v souvislosti s tím bylo řízení o nároku na náhradu škody vyloučeno k samostatnému projednání. Je proto otázkou, zda zmíněný odkaz na předchozí rozhodnutí krajského soudu v jiném řízení lze chápat jako informaci o vzniku kompetenčního sporu ve věci nároku na náhradu škody. Je však třeba konstatovat, že vzhledem k výše konstatované povinnosti soudu zkoumat věcnou příslušnost kdykoli za řízení z úřední povinnosti, a tedy objektivní povinnosti postupovat dle § 46 odst. 3 s. ř. s. v případě splnění zde stanovených podmínek i bez návrhu účastníka řízení, není obsah a forma žalobního návrhu v tomto smyslu rozhodující.

Na základě výše uvedeného dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že krajský soud postupoval při vydání napadeného usnesení v rozporu s ustanovením § 46 odst. 3 s. ř. s., které je povinen aplikovat z úřední povinnosti vždy, kdy jsou k tomu splněny zákonné podmínky, a to i bez návrhu účastníka řízení. Napadené usnesení krajského soudu bylo proto v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušeno a věc se vrací krajskému soudu k dalšímu řízení, ve kterém je povinen navrhnout senátu zřízenému dle zvláštního zákona, aby rozhodl kompetenční spor o věcnou příslušnost.

Námítka stěžovatele napadající správnost výroku o odměně zástupce je nepřípustná dle § 104 odst. 2 s. ř. s., protože toto ustanovení nepřipouští přezkum rozhodnutí krajského soudu o nákladech řízení v řízení o kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud již opakovaně vyslovil závěr, dle něhož: „Rozhodnutím o nákladech řízení je nutno rozumět nejen rozhodnutí o náhradě nákladů řízení, ale i rozhodnutí o placení nákladů řízení. Rozhodnutím o nákladech řízení ve smyslu ustanovení § 104 odst. 2 s. ř. s. je tedy i rozhodnutí o povinnosti zaplatit ustanovenému zástupci jeho hotové výdaje a odměnu za zastupování

účastníka řízení.“ (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2004, č. j. 2 Azs 76/2003 - 41, zveřejněno pod č. 644/2005 Sb. NSS).

V dalším řízení krajský soud v souladu s § 110 odst. 2 s. ř. s. rozhodne též o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti, které tvoří odměna ustanoveného zástupce specifikovaná v podání Mgr. Gabriela Šípa ze dne 5. 4. 2007 (č. l. 50 - 51 soudního spisu).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. února 2008

Mgr. Daniela Zemanová
předsedkyně senátu